

«Brieven van Paulus»

Onregelmatig verschijnend informatieblad van de heemkundekring "Paulus van Daesdonck".

Redaktie: Craenlaer 18

3e jaargang, nr. **12**

Nieuw-Ginneken, de 1e dag van de wijnmaand.

Geachte leden,

Het nieuwe verenigingsjaar is weer in volle gang. Daarom ontvangt U reeds nu, kort na onze elfde editie de twaalfde Brieven van Paulus.

Gaarne vragen we Uw aandacht voor het volgende.

A. Jaarvergadering.

Onder grote belangstelling hield de kring op maandag 12 september zijn 2e jaarvergadering in de zaal van Dré Bruininks te Bavel. In zijn openingswoord liet voorzitter Van der Westerlaken het afgelopen verenigingsjaar de revue passeren en ontvouwde het programma voor het derde jaar.

De secretaris las het verslag voor van de eerste jaarvergadering en het jaarverslag dat met applaus werd goedgekeurd, evenals de financiële verantwoording door de penningmeester.

In de kascommissie voor het komende jaar werden benoemd de heren Polman (Bavel) en Coppens (Ulvenhout). Het voorstel van het bestuur de contributie te brengen op f 25,00 per jaar (waarbij het gehele gezin lid is) werd aanvaard (enkele leden zonder Br.Heem betalen f 17,50)

De heer J.M.Jespers en L.C.Nouwens, die volgens rooster aftraden, werden herkozen. Als 7e bestuurslid werd met applaus de heer J.A.M.Grauwms benoemd.

In de rondvraag werd verzocht de verzameling van de kring, die flink groeit, te doen verzekeren. Mevr.van Dort en Mevr.Schreurs opperden het idee op de volgende jaarvergadering te tracteren op worstebrood.

Beide voorstellen zullen door het bestuur worden behandeld in de volgende bestuursvergadering.. In de pauze bewonderden de leden de twee goedgevulde plakboeken die dhr.Colsen voor de kring heeft samengesteld in het afgelopen jaar.

Erg boeiend en zeer overzichtelijk. Na de pauze volgde een interessante lezing van ons lid drs.H.Verhoeven.

B. "De natuur in en om het goudbergven te Strijbeek"

Zo was de titel van de lezing die ons lid drs.H.Verhoeven hield na de 2e jaarvergadering. Helder en ook voor niet-biologen zeer begrijpelijk begeleidde de spreker ons vanuit de ijstijden door de praehistorie naar de vennen van vandaag. Hoe de vennen zijn ontstaan, het verschil in flora en fauna, de waterstand en de bescherming van het gebied vormden met vele dia's over zeldzame en zonderlinge planten en dieren de inhoud van deze interessante lezing.

De heer Verhoeven liet ons ook de Strijbeekseweg 'ns zien met zijn prachtige masten, een unieke weg die 't bwaren waard is. (De kring heeft de gemeente reeds in 1976 gewezen op deze unieke beplanting en het College verzocht de omgewaaide bomen door "masten" te vervangen - zie onze Brieven 1e jrg.nr.3) Een erg succesvolle lezing over ons eigen "Heem". Een waarderend applaus onderstreepte de dankwoorden van onze voorzitter aan het adres van dhr.Verhoeven en z'n technisch assistent de heer Van Dongen.

C. Kent U Oirschot ?

Oirschot is 'n echt Brabants dorp met een mooi centrum, vele oude mooie gebouwen en 'n bloeiende heemkundekring.

Marietje Schreurs-Janssen, secretaris van deze kring (en lid van Paulus van Daesdonck) wil U graag iets komen vertellen over haar mooie dorp.

Zij doet dit samen met haar man Theo Schreurs, die U de dia's voortvoert op maandag 10 oktober a.s. (zie convocatie)

Op zondag 30 oktober gaan de leden van onze kring met vrouw en kinderen naar Oirschot om het nog eens met eigen ogen te aanschouwen.

Tussen half twee en twee uur verzamelen we bij het gezellig Brabants Café "De Zwaan" om vandaar uit rond twee uur te gaan wandelen. (groot parkeerterrein)

Ieder gaat op eigen gelegenheid naar Oirschot. De excursie ondernemen we samen. Ouderen, die geen vervoer hebben, kunnen zich wenden tot de voorzitter (076-612555) die zal proberen te "poolen".

D. Programma nieuwe verenigingsjaar.

10 oktober "Oirschot" door mw.Schreurs-Jansen.

30 oktober Excursie naar Oirschot.

28 november "Sinterklaas en z'n schimmel" door drs.W.Knippenberg.

24 januari "Brabantse Humor" door Nol van Roessel.

6 maart "Kent U dat Nieuw-Ginneken"? door mw.van Dort-van Deurzen.

13 mei opening molen "De Hoop" te Bavel.

18 juni Wandeling door Oud-Breda o.l.v. J.Jespers.

E. Veld- en Perceelsnamen - Wie heeft daar interesse in?

Enige tijd geleden publiceren we een oproep voor veld- en perceelsnamen in onze gemeente. We ontvingen hierop verschillende reacties van oudere bewoners, die deze namen nog kennen.

De kring zou graag hebben, dat enkele leden deze inventarisatie op zich zouden willen nemen. Zij zullen door gesprekken met oudere mensen, vooral boeren, achter de namen van de percelen moeten komen en deze intekenen op kaarten, die de kring van de gemeente ter beschikking heeft gekregen.

Een van onze leden, de heer Gooijers uit Galder, is reeds begonnen. Hij neemt Galder voor zijn rekening. Wie doet het voor Bavel ?, wie voor Ulvenhout ?

Het kost wel tijd want het moet secuur gebeuren. We verwachten gaarne reacties.

F. Contributie.

Het nieuwe verenigingsjaar is weer begonnen. De penningmeester zou het zeer op prijs stellen als U de contributie nu zoudt willen voldoen.

Per jaar f 25,00. Het hele gezin is dan lid. U ontvangt "Brabants Heem" gratis.

Leden, die reeds een abonnement op Brabants Heem hebben, of die een abonnement uitdrukkelijk niet willen, betalen f 17,50 per jaar. Wilt U het nu even doen ?

Bank ABN 52.18.33.639 of Giro 37.13.311, beide rekeningen t.n.v. Paulus van Daesdonck Nieuw-Ginneken.

G. Brabants Heem 3.

Onlangs is Brabants Heem nr.3 verschenen met o.a. een interessante fotoreportage over het heerf in Goirle. Als wij eens zover konden komen !

Verder interessante bijdragen over een Beeldjesfabriek te St.Oedenrode, Keltische munten in Noord-Brabant en meerdere zeer lezenswaardige artikelen.

H. Studiedag Volkskunde (2)

In tegenstelling met vorige berichten zal de studiedag over volkskunde niet op 9 maar 16 oktober worden gehouden te Roosendaal.

Er worden twee voordrachten gehouden: 11.15 u. Het Volksverhaal (Prof.Top) en 14.30 u. Het Sprookjesonderzoek (Prof.Cox)

Deelnameprijs f 3,00. Meer informatie leest U in "Brabants Heem" van deze maand.

I. Afscheid Beex (2)

Op vrijdag 23 september zal de Brabantse archeoloog Gerrit Beex afscheid nemen.

Op de receptie zal Uw bestuur worden vertegenwoordigd door de heren Van der Westerlaken en Leijten. Op deze dag zal hem een boek worden aangeboden over de Brabantse Oudheid. We komen er in onze volgende "Brieven" op terug.

J. Werkkamp.

Van het bestuur van Brabants Heem kreeg onze kring het vererende verzoek in 1978 het 30e werkkamp van Brabants Heem te organiseren.

In zijn laatste vergadering heeft het bestuur een en ander uitvoerig besproken. Het bestuur ziet echter geen kans dit in 1978 te organiseren deels door de volle agenda, die reeds vaststond, deels door de korte voorbereidingstijd voor dit evenement.

"Paulus van Daesdonck" heeft dit medegedeeld aan het hoofdbestuur en tevens geschreven gaarne bereid te zijn dat van 1979 te organiseren, als de kring tijdig op de hoogte wordt gesteld.

K. Ruimte (2) !

Sinds vorig jaar slaat de heemkundekring z'n "spullen" op de zolder van de Pekhoeve op, terwijl klederdrachten, foto's en boeken op het gemeentehuis worden bewaard. Dankzij de medewerking van het schoolbestuur van de Laurentiusparochie zal de kring binnenkort ook kunnen beschikken over de zolder boven de Maria-kleuterschool aan de Dorpstraat te Ulvenhout.

Het wachten is op de scouting, die het dit najaar nog hoopt te ontruimen. Vooral voor het "schoolmateriaal", de bibliotheek, het archief enz. is dit een ideale ruimte. We wachten nu met spanning op ruimte voor onze bakkerswagen, onze boerenkar en arreslee. Die kunnen niet op een zolder !

En op een permanente expositieruimte. We wachten (in spanning) af.

L. Habijt van een Franciscanes.

Op de tentoonstelling op de Mariaschool te Ulvenhout stond in het klasje achter de lessenaar een "zuster". De pop was in bruikleen van het museum "Jan Uten Houde" te Etten-Leur, het costuum hadden we geleend van Zr.Borromea, die van 1947 - 1948 hoofd van deze school was.

Uiteraard had de kring erg veel belangstelling voor dit habijt.

In een gesprek dat onze vice-voorzitter dhr.Leijten deze week had met de Algemeen Overste van de Zusters Franciscanessen te Etten-Leur heeft Zr.Victima Klijn de kring een habijt toegezegd, zoals dat op het eind van de vorige eeuw door de zusters in ons dorp gedragen werd. Een pracht aanwinst voor onze collectie.

M. Nieuw-IJpelaar.

In de loop van dit verenigingsjaar hoopt de kring het vierde boekje uit te geven. Het behandelt de geschiedenis van het Nieuwe IJpelaar, klooster van de paters der H.Harten te Bavel. Pater J.van Westerhoven, oud provinciaal secretaris, heeft zich bereid verklaard het boekje te schrijven.

Ons lid Pater Dagobert Gooren heeft een en ander voor de kring geregeld, waarvoor onze dank.

N. Collectie "Paulus van Daesdonck" (10).

In onze vorige brieven gaven we U een uitvoerig relaas over allerlei giften, die weer binnenkwamen. We vervolgen de reeks.

Een aantal boeken (mevr.v.d.Ring,dhr.Colsen e.a.). Foto's van de molenfeesten (UTD), 'n ploeg (dhr.v.d.Ouweland), 'n karrewip (dhr.Jansen), een vijftal zeer oude munten (kinderen Feskens), officiële Geill.Gids voor Ginneken en omstreken uit 1907 (dhr.Pellis), krantenknipsels, bidprentjes enz.

De kring verzamelt door. U helpt ook ?

O. Krantenknipsels - Wie helpt mee ?

Dhr.Colsen plakt trouw de krantenknipsels en foto's in de plakboeken van de kring. (Hebt U ze gezien op de jaarvergadering?). Als U nog knipsels hebt, ontvangt hij ze graag op zijn adres Akkerstraat 28,Ulvenhout.

Wie van de leden wil hem assisteren door dagelijks De Stem door te nemen en de artikelen over onze dorpen uit te knippen. Dhr.Colsen rubriceert ze en plakt ze in. Gaarne 'n vrijwilliger ! (of vrijwilligster !)

HEEMKUNDE VARIA.

P. Straatnamen in Nieuw-Ginneken (door J.Jespers)

Deken Dr.Dirckxweg (Bavel)

Petrus Dirckx, geboren 9 maart 1865 te Roosendaal. Studeerde op seminarie IJpelaar te Bavel van 1881 tot 1884 en vervolgens te Hoeven.

Komende van Zundert werd hij op 16 oktober 1910 pastoor te Bavel. Op 16 november 1934 gaat hij in emeritaat en vertrekt naar Roosendaal.

Hij heeft vooral bijzondere verdiensten gehad voor de plaatselijke agrarische bevolking.

Pastoor Doensstraat (Bavel)

Komende van Sas van Gent werd hij op 1 oktober 1934 pastoor te Bavel.

Februari 1959 vertrok hij weer naar Zeeuws-Vlaanderen en ging in emeritaat te Oostburg. Ook hij heeft veel betekenis gehad voor de agrarische bevolking. Zijn broer Eduard was ongeveer tegelijkertijd pastoor te Ginneken.

Pastoor Lemmensstraat (Ulvenhout)

Aldericus Lemmens, norbertijn, geboren in 1615 te Antwerpen.

Na zijn gedwongen vertrek als pastoor uit Ginneken in 1648 (huidige Ned.Herv. Kerk), werd hij in dat zelfde jaar de eerste pastoor te Ulvenhout. Was geruime tijd woonachtig op het slotje Grimhuijsen te Ulvenhout.

Deken Fickstraat (Ulvenhout)

Louis Fick, geboren 9 juni 1854 te Oosterhout. Pastoor te Ulvenhout van 1902 - 1914. Als de laatste bewoner van het slotje Grimhuijsen werd onder zijn leiding in 1903 de nieuwe Laurentiuskerk te Ulvenhout gebouwd op de plaats van dit oude jachtslotje.

Pastoor Vermuntstraat (Ulvenhout)

Adriaan Vermunt, geboren te Etten op 12 april 1873. Tot priester gewijd op 5 juni 1898. Was pastoor te Ulvenhout van 1919 tot 1958 (!)

Mgr.van Hooijdonkstraat (Ulvenhout)

Geboren op 2 augustus 1782 te Notsel (Strijbeekseweg 27). Bezocht de latijnse school te Oosterhout en het seminarie aan de Karrestraat te Breda.

Tot priester gewijd in 1808 te Amsterdam, en vervolgens benoemd tot professor aan het seminarie te Breda. In 1817 werd hij benoemd tot president van het seminarie IJpelaar te Bavel. In 1853 volgde zijn benoeming tot eerste bisschop van Breda. Hij overleed te Hoeven op 25 april 1868.

Mgr.van Dijkstraat (Ulvenhout)

Antonius van Dijk, geboren 25 maart 1791 te Ulvenhout. Op 22 juli 1814 tot priester gewijd te Amsterdam. Na zijn leraarschap aan het Groot Seminarie te Hoeven werd hij in 1832 president van deze instelling. Tevens werd hij co-adjutor van Mgr.van Hooijdonk. Op 16 mei 1847 werd hij tot bisschop gewijd in de parochiekerk te Hoeven. Hij overleed op 13 juli 1848.

Q. Sprokkelingen uit het gemeente-archief (door dr.F.Brekelmans)

De plaatsnaam Ulvenhout.

Pastoor Juten meende in "De Parochiën in het bisdom Breda", dat deze naam, die al in 1307 en 1308 en - als ik me goed herinner - zelfs al in 1277 voorkomt, met olijfhout samenhangt, en voert aan dat dit hout "volgens Gabbema in het begin onzer jaartelling op meerdere plaatsen van ons land werd gevonden".

De sprong is echter nogal gewaagd. Dat moet ik ook zeggen tot een abonné van dit blad, die mij suggereerde, dat het een bos kon zijn waar een uilen-ven in gelegen zou hebben. Juist als bij Wernhout en Udenhout meen ik, dat het eerste deel weer een persoonsnaam in de tweede naamval moet zijn. Ik wijs daarom op Ulfhusum, Ulvesbüll en Ulfenburg, alle in Friese streken gelegen, waarin de nog gebruikelijke Noordfriese mansnaam Ulf zit. De naam zelf zal wolf betekenen. Dit woord immers luidt in het oudnoors ulfr (de r is gewoon een naamvalsuitgang). Dat wij vlak bij Breda dus in een nederzetting een Friese of misschien zelfs Noormannen-naam terugvinden, hoeft ons niet zo te

verwonderen als we denken aan de Denensage, die in Breda van Noormannen spreekt.

Artikel van Dr.A.Weijnen in Dagblad De Stem,
dd. 9 december 1950 pag.7.

Handwijzers.

Stonden in 1824 aan de volgende wegen:

1. In de Nieuwe Baan naar Bavel.
2. Bij den Brouwer S.van Gastel te Bavel.
3. In de Bouverijsche Dreef nabij het dorp.
4. Op de Galderse Akkers op de weg naar Meerle.
5. Bij Jan Dekkers te Galder.
6. Op Strijbeek nabij de kapel.
7. Voorbij M.van Hooijdonk op Strijbeek.
- 8-9 Twee omtrent den Beekhoek onder Notsel.

R. Bijgeloof (1)

Ons nieuwe bestuurslid Jan Grauwman voorzag de redactie van een groot aantal wetenswaardigheden, die steunen op het bijgeloof. In deze en de volgende brieven publiceren we er telkens een.

S. Bijgeloof (2)

Als men 's morgens een ekster hoort schetteren bij het huis, dan komt er een goede tijding; hoort men het in de namiddag, dan volgt er kwaad bericht.

T. Oude versjes. (1)

Wie kent er nog oude liedjes of versjes? We publiceren ze graag in de "Brieven van Paulus". U kunt ze afgeven op het redactie-adres Craenlaer 18 te Ulvenhout. (076-612742)

U. Heemkundig Weerbericht (6).

Is oktober warm en fijn, 't zal een scherpe winter zijn.
Maar is hij nat en koel, 't van de zachte winter 't voorgevoel.

V. "De Korenbloem".

Het boekje, dat onze kring onlangs uitgaf kreeg een erg goede recentie in Brabants Heem 3. We willen het U niet onthouden:

Westerlaken, J.C.v.d., De molen "De Korenbloem" te Ulvenhout.

Naar aanleiding van de restauratie van deze molen gaf de kring "Paulus van Daesdonck" een eenvoudige, maar keurig verzorgde brochure uit met allerlei wetenswaardigheden over molentypen, wiekstanden en de maaltechniek. De schrijver geeft dit alles zo beknopt en helder weer, dat ik het boekje graag aan het basisonderwijs aanbeveel. Dit wil niet zeggen, dat het ouderen niet aanbevolen kan worden! Ik heb het met genoegen een plaatsje in de boekenkast gegeven! (Natuurlijk komt de geschiedenis van "De Korenbloem" ter sprake, zelfs molenspreekwoorden ontbreken niet). Te bestellen: 't Hofflandt, Ulvenhout. Prijs f 3,00.

W. Uitspraak (8)

Het eigene wortelt in de tradities

Wie die tradities opruimt, ruimt een stuk van zichzelf, een stuk van Brabant op.
